

Medarbetarskap – ett arbete med kyrkans identitet som grund

Enligt Augsburgska bekännelsens artikel VII är Kyrkan de heligas gemenskap i vilken ordet rent förkunnas och sakramenten rätt förvaltas. I inledningen till kyrkoordningen deklarerar att Svenska kyrkans centrum och livskälla är Jesus Kristus och evangeliet om honom. Avgörande för Svenska kyrkans identitet är hennes uppdrag att vara ett redskap för Kristi handlande i och för världen. Denna förståelse och definition av kyrkans identitet och kyrkornas enhet bekräftas även av Borgåöverenskommelsen.

Som flera ledare och artiklar i SPT har konstaterat har Svenska kyrkan under de senaste decennierna kommit att präglas av det omgivande samhället. Orsaken är en ängslig och aningslös anpassning och att kyrkan är partipolitiskt styrd. För partierna, inte minst för de dominerande socialdemokraterna, är ett sekulärt partiprogram viktigare än kyrkans identitet och särart. Kyrkomötet speglar helt enkelt riksdagen. Och biskoparna väljs av en elektorskår vars lekmän är starkt bundna till partigrupper.

Denna inre sekularisering har bidragit till teologisk utarmning och utrationalisering – att andra värden än kyrkans egna blir centrala så att god ekonomi och folklighet blir primära mål. Vad vi sett är i viss mån en avidentifiering av Svenska kyrkan som kyrka. Även organisatoriskt har hon blivit alltmer sekulariserad. Organisationsmodeller som är främmande för kyrkan påverkar ansvarsfördelningen liksom hur hon styrs och leds. Att tala om henne som ett statligt salighetsverk är lika relevant i dag som på Arthur Engbergs tid.

Men det är inte enbart chefer, ledare och förtroendevalda som påverkat och påverkats av den inre sekulariseringens vindar. Även många anställda har del i utvecklingen. Svenska kyrkan och hennes församlingar har blivit som vilken arbetsplats som helst. Därför är det inte förvånande att anställda kräver att anställningsvillkoren och församlingsarbetet ska se ut som i den kommunala och statliga sektorn. Anställda som höjt sina röster i frågor om scheman, löneläge och arbetsuppgifter har dessutom stöttats av de fackliga organisationerna som manat till kamp mot arbetsgivaren.

Att Svenska kyrkan, som en del av Kristi katolska kyrka, inte är som vilken organisation eller arbetsgivare som helst tycks inte i högre grad påverka vare sig anställda eller fackliga företrädare. Men kyrkan är inte till för de anställda utan de anställda är till för kyrkan. Vad som kan tyckas vara för de anställdas bästa i fråga om arbetstidsscheman och lönelägen är kanske inte till kyrkans och församlingens bästa.

Exemplen på präster som kräver att slippa helgarbete, som endast deltar i den söndagliga mässan om den räknas som arbetstid, som ser prästtjänsten som vilket jobb som helst, är oroande många. Eller som när nyligen en hög facklig företrädare, som även är kyrkoherde, menade att prästernas arbetssituation är att likna vid slavarbete. Och då avsågs inte prästens kallelse att vara Kristi tjänare ...

Orsakerna till denna utveckling är flera. En är den ökade individualiseringen i samhället, att man vill leva så oberoende av andra som möjligt. För kyrkan har det medfört att det blivit svårare att bygga upp och bevara den kollektiva identitet som medarbetarskapet i kyrkan förutsätter.

En annan orsak är de fackliga påtryckningarna för att tillämpa den individuella och differentierade lönesättningen. Risker blir att anställda mer ser sig som »individuella egenföretagare» än som medarbetare med ett gemensamt ansvar för församlingens och kyrkans bästa. När anställd personal mer värnar sina individuella rättigheter och krav på arbetsgivaren än det kollektiva uppdraget, så handlar det inte längre enbart om arbetsmiljöfrågor utan också om avsteg från kyrkans bekännelse och församlingens bibliska

förankring. Inte heller får kraven på självförverkligande och egen tillfredsställelse i uppgifterna bli så höga att de inte kan uppfyllas. Sådant kan skapa motsättningar i personalgruppen, orsaka besvikelser och känslor av att vara instängd med småutvecklingsmöjligheter.

Därför måste det betonas att vigningstjänsten tillsammans med övriga medarbetare har sin identitet i kyrkans gemensamma uppdrag – att i ord och handling förmedla evangeliet. Även om de fyra profilyrkena – präst, diakon, musiker och församlingspedagog – har ett särskilt ansvar för den grundläggande uppgiften, så delar vaktmästare, husmor, barnledare och övriga samma kallelse att vittna om Kristus.

Präst och diakon har avlagt vigningslöften om trohet mot kyrkans tro, bekännelse och lära, medan övriga medarbetare har att verka utifrån kyrkans uppdrag och det egna dopet. Prästen och diakonen är bärare av ett ämbete som tillhör Kristus. Det är inget som den vigde själv väljer eller som är avsett att göra karriär på. Ämbetet bygger på Kristi kallelse. Det ska bejakas av kyrkan och bekräftas av biskopen genom vinningen. Som medarbetare verkar man inte för sina egna intressen. Man väljer och vrakar inte bland uppgifterna i församlingstjänsten.

Kyrkans uppdrag handlar om att förvalta det som hennes Herre har givit henne, inte om att skapa nya och moderna sätt att locka människor till hennes lokaler. I fokus är evangeliet om Jesus Kristus inte den enskilde sökaren, detta för att sökaren ska finna – Kristus. Om församlingsverksamheten fokuseras på sökare blir det viktigare att modernisera kyrkan och hennes budskap än att lita på att evangeliet om Jesus har bärkraft i varje tid.

Varje medarbetare och förtroendevald måste ha klart för sig att Svenska kyrkans identitet utgår från den kristologi och kristna bekännelse som delas av hela den allmänliga och apostoliska kyrkan. Svenska kyrkan får inte vara isolerad från övriga kyrkor. De beslut som fattas av hennes ledning måste inte vara förenliga med de partipolitiska gruppernas program. De ska inte vara plagiat av riksdagens beslut eller spegla samhällets förväntningar och opinionstrender utan i stället stå i gemenskap med hela Kristi kyrka överallt och i alla tider.

Detta påverkar såväl kyrkans organisation som medarbetarnas arbetsuppgifter. För när termer som *relevans* och *måluppfyllelse* blir avgörande i verksamhetsplaneringar och prioriteringar som görs, har såväl Svenska kyrkans identitet som församlingens specifika uppdrag ändrats i grunden. En tvingande fråga blir: Var har församlingens medarbetare sitt fokus? Är det på att forma den kyrkliga verksamheten så att människor får möjlighet att möta Jesus? Eller är det på att vara ett religiöst alternativ till den kommunala verksamheten, en religiös allmänning där Kristus hamnat i marginalen? Aristoteles hade rätt när han konstaterade: *Vi blir vad vi regelbundet gör.*